

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

datovatelného materiálu blíže neurčitelným, se úprava povrchu v podobě valounové dlažby opakovala. Na druhou zjištěnou valounovou dlažbu nasedaly již recentní podpovrchové uloženi, narušené výkopy pro inženýrské sítě.

Marek Kiecoň, NPÚ v Ostravě

Resumé

Ostrava (Bez. Ostrava) Masarykovo Platz, Patz.N. 3486. Spätmittelalter, Neuzeit (14.-20. století). Stadt. Rettungsgrabung.

PASOHLÁVKY (okr. Břeclav)

„Na Mušovsku“. Mladší a pozdní doba hradištní, středověk. Povrchový sběr.

Na poli po pravé straně komunikace směřující od státní silnice do Ivaně bylo nalezeno větší množství keramických fragmentů z mladší a pozdní doby hradištní a středověku a několik blíže neurčitelných zlomků pravěké keramiky. Do uvedeného místa se lokalizuje zaniklá ves Radměřice.

Petr Kubín, RM Mikulov

Literatura

Jelínková, D. 1987: Archeologické lokality na katastru obce Pasohlávky (11822), Jižní Morava 23, 241-249.

Resumé

Pasohlávky (Bez. Břeclav). Jüngere und spätere Burgwallzeit, Spätmittelalter. Siedlung. Lesefunde aus der Terrainbegehung.

PETRŮVKA (okr. Zlín)

„Nadhájí“. Dům č.p. 26. Parcela č.34. Raný středověk (?) Záchraný výzkum.

V srpnu roku 2003 byl proveden záchraný výzkum na katastru obce Petrůvka u Slavičína v souvislosti s objevem lidských kosterních pozůstatků. Na nález upozornila paní Marcela Kostková a došlo k němu při snižování úrovně nádvorního traktu usedlosti čp.26 přímo v intravilánu obce. Lokalita je situována na ZM 1 : 10 000, č. l. 25-34-13, od Z s. č. 81 mm, od J s. č. 114 mm. Hrobová jáma byla dlouhá přes 115 cm a její zásyp tmavě hnědého zabarvení se výrazně odlišoval od okolního jílovitého podloží. Horní hrana hrobové jámy se rýsovala cca 10 cm pod úroveň současného povrchu, její dno pak v hloubce ca 35 cm od úrovně současného povrchu. Špatně dochovaná lebka byla uložena směrem k západu, orientace pohřbeného jedince tedy byla ve směru východ – západ. Lebka byla uložena na týlu, obličejovou partií k východu, mírně natočena na levý spánek. Ostatní skelet byl téměř stráven, pouze ve vzdálenosti 38 cm od horní čelisti východním směrem byl zachycen zbytek zcela rozpadlých plochých blíže neidentifikovatelných kostí. Podle předběžného antropologického určení Jany Langové ze zlínského muzea se jednalo o mladého jedince ve věku kolem 20 let nejspíše ženského pohlaví. Vzhledem k tomu, že v těchto místech byly dle svědectví místních občanů již dříve nalézány také lidské kosterní pozůstatky (vždy

se ale jednalo jen o zbytky lebek), lze předpokládat, že se tedy v tomto případě nejednalo o soliterní nález, ale s největší pravděpodobností se může do těchto míst lokalizovat větší pohřebiště. Protože v Petrůvce nebyl nikdy ve středověku kostel, nemůže tedy jít případně o středověký hřbitov a v úvahu tak připadá buď mladší, nebo starší datace. V případě mladšího datování by se ale pravděpodobně dochoval snad nějaký písemný záznam nebo snad ústní pověst o existenci pohřebiště. Vzhledem k rozptýlení jednotlivých pohřbů (podle místních občanů se vždy pozůstatky pohřbů nacházely odděleně) lze také vyloučit eventualitu, že by se mohlo jednat o hromadný pohřeb obětí nějaké epidemie. V případě starší datace bychom s určitou dávkou pravděpodobnosti uvažovali o dalším hradištním pohřebišti (event. mohylník ?). Napovídá tomu orientace pohřbů (vždy hlavou k západu); v nedalekém mohylníku „Obora“ u Luhačovic byly kosterní pozůstatky zcela stráveny a také v dalším mohylníku v Rudimova ve trati „Gradca – Spálice“ byly dochovány v obdobně špatném stavu. Větší rozptýlení hrobů by snad napovídalo existenci nedochovaného mohylníku. V minulosti zde byly pastviny a obdobně jako v případě „Hradské nivy“ u Bojkovic byly tyto mohyly zcela zničeny, tam se dochovaly jen ty exempláře, které se nacházely v lesním porostu. Také poloha naleziště na Petrůvce na hřbetě výrazné ostrožny koresponduje se situováním hradištních mohylníků ve východomoravské oblasti Slavičínska a Rudimovska.

Jiří Kohoutek, ÚAPP Brno

Resumé

Petrůvka, (Bez. Zlín), „Nadhájí“. Haus N. 26. Frühes Mittelalter? Beigabenloser Skelettbefund. Rettungsgrabung.

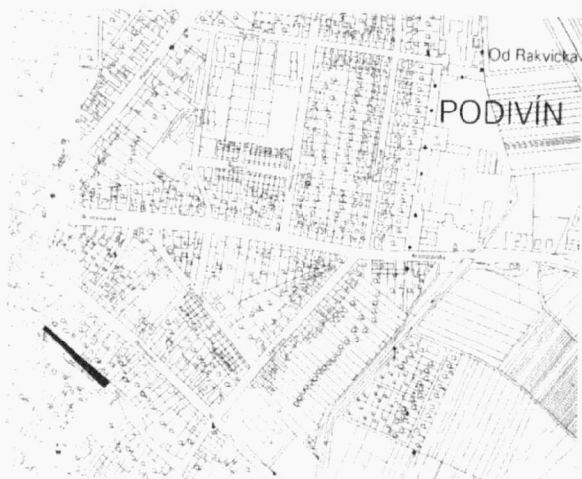
PODIVÍN (okr. Břeclav)

Ulice Horní Valy. Středověk. Sídlištní aktivity. Záchraný výzkum.

V souvislosti se stavbou vozovky v severozápadní části ulice Horní Valy v severní části historického jádra Podivína proběhl na přelomu měsíců června a července 2003 na ploše předmetné stavby archeologický dohled.

Geografická poloha Podivína na křižovatce starých cest, úrodná krajina, příznivé klimatické podmínky i relativní blízkost surovinových zdrojů skýtaly dostatek příznivých osídlovacích možností již v mladší době kamenné. První doklady osídlení dokládají nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou (4. tisíciletí př. Kr.), na katastru města je doloženo v hojně míře i osídlení dalších období pravěku a rané doby dějinné. Předlokační Podivín, hojně doložený v písemných pramenech, se nacházel patrně jižně pozdějšího města, z jehož intravilánu byly donedávna známy jen vrcholné středověké nálezy. Nověji se v jižní části města podařilo prokázat i mladohradištní osídlení, které patrně souvisí se zmíněnou předlokační aglomerací kolem dosud jednoznačně nelokalizovaného hradu (Klanicová 1997; Procházka – Doležel 2001, 29, 35; Kováčik – Veselá, v tisku; Kováčik – Veselá – Zúbek, v tisku).

K významné urbanistické změně v prostoru Podivína došlo někdy v závěru I. čtvrtiny 13. století, kdy se realizovalo vysazení nového sídliště za účasti německých kolonistů. Ještě

Obr. 42. Podivín, zkoumaná plocha.
Plan der Grabungsfläche.

během 13. století se tento útvar stal městem (Procházka – Doležel, l.c.; Kuča 2002, 314-321).

Geomorfologicky se lokalita nachází na plochem návrší, které tvoří nejzápadnější a částečně izolovaný výběžek střední části Dyjskomoravské pahorkatiny, zvedající se nad plochou a velmi širokou nivou řeky Dyje a jejího severního přítoku Trkmanky. Nadmořská výška ulice Horní Valy se pohybuje od 168,00 do 175,00 m n. m.

Z geologického hlediska náleží Podivín do tzv. vídeňské pánve, jejíž moravská část patří k Dolnomoravskému úvalu.

Poněvadž výkop (hloubka cca 0,4-0,5 m) pro podkladové vrstvy pod vlastní povrch budované komunikace zasáhl jen recentní a novověké navážky, soustředil se vlastní archeologický výzkum v podstatě jen na výkop přípojky dešťového svodu do již dříve vybudované kanalizace v jihovýchodní části lokality. Zde bylo ve dvou řezech (P1 a P2) možno pozorovat jílovité podloží (100) a na ně naléhající hnědý půdní typ (104, příp. 101). V řežu P1 navíc byly zachyceny dvě úrovně uloženin s pozůstatky lidských aktivit (mazanice, uhlíky, zvířecí kost). Protože však nebyl z profilů získán žádný keramický materiál nemáme možnost uložení blíže časově zařadit. S velkou

Obr. 43. Podivín, Horní valy, ilustrační foto.
Ansicht der Strasse Horní Valy während der Bauarbeiten.

pravděpodobností však můžeme říci, že náležely pozůstatkům pravěkého či středověkého osídlení (Holub 2003).

Petr Holub, Archaia Brno o.p.s.

Literatura

- Holub, P. 2003: Podivín, ulice Horní Valy (rekonstrukce vozovky). Nálezová zpráva č. 62/03 uložena v archivu Archaia Brno, o.p.s.
- Klanicová, E. 1997: Podivín v pravěku. Zamyšlení nad ochrannou archeologických památek. In: Podivín. Vlastivědný sborník jihomoravského města. Podivín, s. 89-95.
- Kováčik, P. – Veselá P. v tisku: Podivín (okr. Břeclav), ulice Dolní Valy, Přehled výzkumů 44 (2002).
- Kováčik, P. – Veselá P., Zúbek, A. v tisku: Podivín (okr. Břeclav), Masarykovo náměstí 2, Přehled výzkumů 44 (2002).
- Kuča, K. 2002: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 5. Praha.
- Procházka, R. – Doležel, J. 2001: Současný stav poznání počátků jihomoravských měst, Přehled výzkumů 42 (2000), 25-74.

Resumé

Podivín (Kreis Jihomoravský), Horní Valy. Mittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

POHOŘELICE (okr. Břeclav)

Horní náměstí. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Z důvodu stavby domu v severní frontě Horního náměstí v Pohořelicích byl realizován v měsíci září 2003 archeologický dohled nad výkopem základových rýh.

První zmínky o Pohořelicích ležících na přirozené spojnici Brna a Znojma známe ze 13. století. Roku 1222 se připomíná zdejší farní kostel sv. Jakuba Většího. Koncem 13. a ve 14. století byly Pohořelice věnným městem českých královen nebo moravských markraběnek. Původní středověké město bylo obehnáno i prstencem hradeb, ty však byly roku 1443 po dobytí vojsky moravské šlechty a královských měst strženy a roku 1514 se město stává poddanským v rámci perňštejnského panství. Poté se Pohořelice stávají střediskem novokřtěnců, jedno-

Obr. 44. Pohořelice, Horní náměstí, zkoumaná plocha.
Horní Platz. Grabungsfläche.